

Daniel Soukop: Invaze do Iráku 2003: Legalita a legitimita

(bakalářská práce 2010)

(oponentský posudek vypracoval Miloš Calda)

Charakteristika práce:

Cíl práce autor formuluje hned v anotaci (str.3): „Cílem práce je odpovědět na dvě základní otázky. Zaprvé, zda byly důvody představované Spojenými státy a Velkou Británií dostatečně přesvědčivé a opodstatněné, a zadruhé, jestli byla invaze v souladu či v rozporu s mezinárodním právem a Chartou OSN.“

Autor se rovněž zaměřuje na vývoj americké a britské politiky v době od teroristických útoků z 11. září 2001 do zahájení invaze v roce 2003, zejména vývoj diplomatický. Autor zkoumá důvody pro invazi; zde se zabývá především dodnes přetřásanou otázkou, zda existovala naprostá jistota, zda Irák má či nemá zbraně hromadného ničení. Co vedlo administrativu George W. Bushe k zaútočení právě na Irák (a nikoli třeba na další možné sponzory Al Kájdy)? Daniel Soukop konstatuje, že vskutku nebylo zcela jisté, zda Husajnov režim nemá zbraně hromadného ničení, a připomíná, že Irák zbraně hromadného ničení za vlády Saddáma Husajna v minulosti měl, i když nikoli jaderné, a že je neváhal použít proti vlastnímu obyvatelstvu, například proti Kurdům. Po porážce Husajnova režimu a obsazení Iráku se tyto zbraně nenašly, což přiznal i prezident George W. Bush. Dodejme, že tato skutečnost způsobila hlubokou krizi důvěry k Bushově administrativě a nepochybně se podílela na těžké porážce Republikánů ve volbách v roce 2008.

Autor věnoval celou kapitolu účasti Velké Británie na iráckém tažení v roce 2003 a neopomněl ani zmínit speciální vztahy mezi Británií a USA. Mohl rovněž uvést, že Británie a USA bojovaly na stejné straně již v 1. světové válce, nikoli teprve ve 2. světové válce (srv. formulaci na str. 21). Premiér Tony Blair investoval do invaze do Iráku značný politický kapitál. Poté, co podpora britské veřejnosti pro tuto akci prudce poklesla, za invazi také zaplatil tím, že byl nucen odstoupit.

Autor práce klade – přesvědčivě – do souvislosti zásah proti Jugoslávii a invazi do Iráku. V obou zemích docházelo k hromadnému porušování lidských práv.

Snad hlavním těžištěm celé práce je kapitola č. 2, v níž se Daniel Soukop pokouší odpovědět na otázku, zda invaze do Iráku byla v souladu s mezinárodním právem. Oproti jiným pracím zkoumajícím americkou zahraniční politiku se autor vůbec nezaměřuje na různé interpretační školy, například realistickou, a zůstává u právní analýzy.

Autor projevuje schopnost pregnantně vyjádřit to, k čemu by jiný potřeboval několik odstavců, dovede používat to, co bych – pochvalně – nazval „zdravým selským rozumem“. Takto stručně a jasně se vyrovnal například s argumentem, podle něhož za invazí do Iráku stály ekonomické zájmy

USA (str. 35).

Autor dochází k závěru, že invaze do Iráku v r. 2003 byla v souladu s mezinárodním právem, neboť byla dostatečně oprávněna rezolucí Rady bezpečnosti OSN číslo 687, která ukládala Iráku podmínky, jež nebyly splněny. Z tohoto pohledu není podstatné, že v Radě bezpečnosti nebyla schválena rezoluce specificky schvalující chystanou invazi.

V kapitole 3 se autor zabývá dlouhodobým vlivem invaze do Iráku a geopolitickými faktory. Zde nemohu souhlasit s tím, že autor až příliš nekriticky – viz str. 33 – přijímá tezi o klíčovém významu „*heartlandu*“ pro světovou politickou scénu. Tento pojem autor přičítá expertovi na mezinárodní politiku Zbigniewovi Brzezinskému, který se znovu a znovu vrací na výsluní, kdykoli se stane prezidentem USA kandidát Demokrátů. Zde bych připomněl, že s pojmem „*heartland*“ přišel již v roce 1904 britský geograf Halford John Mackinder. Ten ovšem lokalizoval onu oblast poněkud východněji. Autorovi kladu otázku: není daleko klíčovější schopnost přicházet s novými myšlenkami a nápady, i technickými? V této oblasti, připadá mi, Západ vede a toto vedoucí postavení mu hned tak nikdo nevezme.

Poznámky:

Jen jedna drobná: bývalý mexický prezident Fox Quesada se nejmenuje „Vicente“, nýbrž „Vicente“.

Hodnocení a závěr:

Předložená práce více než splňuje nároky kladené na bakalářské diplomky. Navrhuji hodnocení stupněm 1 (výborně).

.....
(doc. M. Calda)

V Praze, dne 5. června 2010.